Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, 20 mei 2021
Nieuw afval- en grondstofbeleid
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	mevrouw A. Mager
Raadsgriffie:	de heer B. Wijnsouw
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie - VVD-D66-SP-GroenLinks-Gorcum Actief-Fractie van Maaren
Portefeuillehouder:	de heer J. van der Geest
Ambtelijk:	de heer T. Sprong
Gast:	de heer H. van de Brule, directeur Waardlanden
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Zij licht het programma voor deze sessie toe.

Nieuw afval- en grondstofbeleid

Met verwijzing naar de op 1 oktober jl. gehouden I&O-sessie en diverse reeds verzonden RIB's wordt het resultaat van de uitgevoerde analyse in de vorm van een Strategienota met de gemeenteraad besproken. De reacties worden gebruikt in het raadsvoorstel om te komen tot een nieuw afval- en grondstoffenplan.

Wethouder Van der Geest leidt de bespreking in. Vanavond wordt de strategienota besproken. Er is de laatste tijd hard gewerkt door Waardlanden aan het nieuwe beleid met aandacht voor de service, duurzaamheid en kosten. Hij is blij dat de vier gemeenten deze stukken aan de raad kunnen voorleggen. Hij is zeer tevreden met het voorstel. De heer Van de Brule zal hierover een presentatie geven.

De heer Van de Brule geeft een presentatie getiteld *Samen voor een afvalvrije en schone gemeente* (beschikbaar op iBabs). Hij verwijst naar de bijeenkomst in oktober 2020.
Hij schetst de totstandkoming van het beleid. Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd. Er zijn bewonerspeilingen gedaan en er zijn discussiebijeenkomsten geweest met de gemeenteraden. Dit heeft geleid tot tien aandachtspunten. De grootste ambitie is vol inzetten op duurzaam afvalbeheer en kostenbeheersing, maximaal 100 kg restafval in 2025 en kostenbeheersing. De schaarse grondstoffen moeten niet verspild worden, er moet minder CO2 uitstoot zijn en minder negatieve milieueffecten. De situatie in Waardlanden wordt geschetst. Jaarlijks ging 37.000.000 kg naar de afvalverbranding waarvan 24.000.000 kg grondstoffen. De verbrandingsbelasting is de laatste jaren fors verhoogd. Toegelicht wordt hoe de grondstoffen uit het restafval gehaald kunnen worden. Communicatie en educatie is onvoldoende. Voorgesteld wordt twee sporen te volgen: systeemverandering en cultuurverandering. Het stappenplan voor de systeemwijziging wordt toegelicht: afvalscheiding stimuleren, afvaltoerisme tegengaan en afval scheiden financieel stimuleren. De landelijke benchmark wordt toegelicht.
Met betrekking tot de cultuurverandering wordt voorgesteld de scholen hierbij te betrekken en de afvalbrengstations aan te passen. De circulaire economie zal zichtbaar gemaakt worden en er zal invloed uitgeoefend worden op het landelijke beleid.

De voorzitter bedankt de heer Van de Brule voor zijn presentatie en geeft gelegenheid voor het stellen van vragen.

Mevrouw Dansen noemt het afval waar eigenaren van katten mee te maken hebben en vraagt aandacht voor het scheiden van gft voor mensen die in de binnenstad wonen en geen ruimte hebben voor een afzonderlijke container. Op dit moment ziet zij een negatieve financiële stimulans in het beleid. Zij verwijst naar de eerste keer dat pasjes gebruikt moesten worden voor het inleveren van afval waarbij veel storingen optraden. Er werd ook veel afval bij de containers geplaatst. Ook vraagt zij aandacht voor het afval van de horeca.

De heer Van de Brule reageert op de gestelde vragen. Het is de bedoeling dat mensen die in de hoogbouw en de binnenstad wonen in de gelegenheid gesteld worden om afval goed te kunnen scheiden. Een bewoner mag niet de dupe zijn van het ontbreken van de service. Op dit moment wordt er weinig gehandhaafd. Er zullen vier boa's komen bij Waardlanden waardoor er alert gereageerd kan worden op misstanden. Wat betreft de kattenkorrels licht hij toe dat er ook korrels zijn die bij het gft mogen. In het nieuwe plan krijgt iedere inwoner de mogelijkheid om gft te scheiden.

Mevrouw Dansen zegt dat dit soort kattenkorrels voor veel mensen te duur kan zijn.

De heer Tekir stelt vast dat er veel denkwerk is verricht, waarvoor dank. Hij vraagt of de afvalstoffenheffing omlaag zal gaan met de nieuwe maatregelen. Het is mooi dat diftar wordt ingevoerd. Hij noemt ook de mogelijkheid om met bestelbussen bij afvalbrengstations afval te brengen. Hij vraagt hoe particulier tuinafval getoetst gaat worden. Nascheiding wordt ook genoemd in de stukken. Hiervoor wordt niet gekozen. Wanneer zal dat overwogen worden; het zou wel gemakkelijk zijn voor de inwoners.

De heer Van de Brule antwoordt dat de heffing in een stijgende lijn gaat; het doel is die af te vlakken. Hij wijst op de kosten die gemoeid zijn met de maatregelen en de verwerking. Belangrijk is te voorkomen dat de heffing sterk stijgt. Bestelbussen worden op dit moment geweerd op de afvalbrengstations omdat het moeilijk is erop te controleren. Het is bekend dat er onvrede over is. In het voorstel is nu opgenomen dat bestelbussen wel toegang krijgen en dat hierop door een poortwachter gecontroleerd wordt dat het om particulier afval gaat.

De heer Van Willigen merkt op dat het voor particulieren wel ingewikkeld kan worden met het risico dat afval gedumpt wordt.

De heer Van de Brule antwoordt dat er veel onderzoek is gedaan. Als tarieven worden ingevoerd op het ABS kan het een stimulans zijn om afval anders af te voeren. Er is ook onderzoek gedaan naar hoe inwoners hiermee omgaan. Het is een mentaliteitskwestie en dat is een belangrijke factor. Daarom is het cultuurspoor zo belangrijk.

De heer Van Willigen vraagt in dit kader met name aandacht voor het grof tuinafval.

De heer Van de Brule zegt dat voor de eerste kleine hoeveelheden niet betaald hoeft te worden. Hij noemt ook de situatie van mensen met grote tuinen die veel gft-containers hebben. Dat is in feite niet echt de bedoeling.

De heer Van Santen is benieuwd naar de werkwijze met een poortwachter.

De heer Van de Brule licht toe hoe de poortwachter te werk zal gaan; deze zal vragen wat er aan afval gebracht wordt. Bij grote hoeveelheden moet er dan betaald worden en in geval van een kleine hoeveelheid niet.
Met betrekking tot de nascheiding licht hij toe dat bij de hoogbouw en binnenstad gekozen wordt voor nascheiding. Overigens wordt gekeken naar milieurendement. Bronscheiding is veel minder kostbaar dan nascheiding. Als dat verandert, zal hierover nader in overleg gegaan worden.

De heer Van Breemen begrijpt dat bij de hoogbouw en de binnenstad gekozen wordt voor nascheiding terwijl hij dacht dat daar extra containers zouden komen. Ook vraagt hij naar het doel van de operatie; duurzaamheid of kostenbeperking. Met betrekking tot het pasjessysteem vraagt hij hoe nuttig dat is want het werkt bijplaatsen van afval in de hand. Vier boa's is overigens nogal weinig. Met betrekking tot het afvaltoerisme merkt hij op dat er een waterbed-effect kan ontstaan. Hoe verhoudt zich dat tot de duurzaamheid? Met betrekking tot de service vraagt hij wat er extra gedaan gaat worden op dit gebied. De service is de laatste jaren steeds minder geworden. Hij sluit zich tot slot aan bij de zorgen met betrekking tot restafval in het algemeen.

Wethouder Van der Geest zegt dat de ambitie inzake duurzaamheid en milieu groot is, maar er is zeker ook sprake van een financiële component. Het is de bedoeling om minder afval te krijgen. Een financiële prikkel werkt over het algemeen.

De heer Van de Brule zegt dat het bij nascheiding in dit geval alleen over PMD gaat. Alle gft wordt gebruikt voor compostering en dat gaat niet in de nascheiding. PMD heeft veel volume dus daar zijn mensen wel bij geholpen. Met betrekking tot het pasjessysteem licht hij toe dat enkele gemeenten dit wel afgeschaft hebben maar over het algemeen functioneert dit goed. Bij de AVRI wordt dit overigens ook gebruikt. Er is inderdaad wel iets van een waterbedeffect, maar er zijn grenzen aan wat mensen in dit kader doen. De servicevergroting betreft met betrekking tot het gft in de hoogbouw het uitleveren van emmertjes en verbetering van de afvalbrengstations. De luiers en incontinentiemateriaal is een landelijk thema. Hier is de medewerking van de industrie voor nodig. De ontwikkelingen worden op de voet gevolgd. Voor de tarifering zijn verschillende ideeën.

De heer Oostrum merkt op dat er eerder een pasjessysteem is gehanteerd; hij vraagt of de kinderziektes inmiddels zijn opgelost.

De heer Van de Brule merkt op dat er bij de invoering zeker wel wat problemen kunnen zijn, maar bij andere gemeenten lukt het om het snel onder controle te krijgen. Hij heeft er vertrouwen in.

Mevrouw Van Oversteeg vraagt of er een financiële bijdrage wordt gekoppeld aan het pasjessysteem. Zij heeft goede ervaringen met een pasjessysteem in haar vorige woonplaats.

Mevrouw Dansen heeft begrepen dat er in Arnhem problemen zijn geweest met het nagaan van wie waar afval heeft gestort.

De heer Van de Brule licht toe dat daar controles op huishoudens zijn gedaan en dat mag niet volgens de AVG. Het pasjessysteem mag niet gebruikt worden in relatie tot persoonsgegevens. Hij licht toe dat er in Arnhem een referendum is geweest met betrekking tot het scheiden van gft.

Mevrouw Van Maaren vraagt naar het percentage wat op het tarief komt om het nieuwe beleid te realiseren. Zij maakt zich zorgen om de binnenstad omdat er sprake is van een toenemende overlast van ratten. Hoe krijg je de hygiëne goed op orde in dit kader?

Wethouder Van der Geest antwoordt dat er een forse investering nodig is. In het raadsvoorstel zal aangegeven worden hoe dit gedekt moet worden. In eerste instantie zal het tarief verhoogd moeten worden. De verwerkingskosten zullen overigens lager worden.

De heer Van de Brule licht toe dat er nu al veel gft containers zijn. Hij hoort niet over rattenoverlast. Zwerfafval en bijplaatsing is een groter risico. Er is veel aandacht voor de handhaving en het weghalen van bijplaatsingen.

Wethouder Van der Geest zegt dat er gewerkt wordt aan plaagdierenbestrijding. Het aantal meldingen blijft achter, dus hij vraagt om meldingen door te geven.

Mevrouw Hamann merkt op dat dit in gang is gezet vanwege beter scheiden en het beheersen van kosten. Zij vraagt wat nascheiding kost, een vergelijking met het diftarplan, opgesteld door een onafhankelijk deskundige. Veel mensen hebben het afgelopen jaar online gekocht waardoor er veel verpakkingsafval is. Hoe daar handig mee om te gaan?

Wethouder Van der Geest verwijst naar de inspiratiesessies die zijn gehouden. De directeur van HVC gaf aan dat de businesscase voor nascheiding nadelig is. Mocht dit op enig moment wel lonend worden dan zal een heroverweging aan de orde komen.

De heer Van de Brule verwijst naar het scenario-onderzoek dat bij de stukken is gevoegd. Dat is opgesteld door een onafhankelijke partij. Wat betreft het verpakkingsafval, grote hoeveelheden karton zegt hij dat dit een aandachtspunt is. Oud papier inzameling is meer karton inzameling geworden. Er zullen nog steeds veel papiercontainers nodig zijn en de routes zullen hierop aangepast worden. Op de afvalbrengstations wordt ook veel karton gebracht.

De heer Bahlmann bedankt voor de presentatie. Veel vragen zijn al beantwoord. Hij vindt de ambitie mooi en is blij dat er handhaving komt. Hij is ook geïnteresseerd in bronscheiding en nascheiding. Hij meent dat het per gemeente verschilt. Hij vraagt of de heer Van de Brule niet bang is dat bij de bronscheiding de kliko gebruikt wordt voor gft. Hij vraagt of het ABS een andere naam krijgt. Hij adviseert een campagne te starten met betrekking tot hergebruik. Hij noemt de slogan: afval bestaat niet.

De heer Van de Brule zegt dat ook een mooie slogan te vinden. Met betrekking tot de prijs van de nascheiding zegt hij dat het per situatie verschilt. Bij Waardlanden wordt PMD ingezameld en dat werkt prima. Er zijn ook gemeenten waar dat niet goed werkt en daar is nascheiding voordeliger. De vervuiling die ontstaat is meestal te goeder trouw. Hij hoopt dit met communicatie en controle binnen de marges te krijgen. De naamgeving voor het ABS: hij vindt dat ook een verouderde naam en er zal een andere naam bedacht worden door het bestuur. Campagnes voor hergebruik zijn zeker nodig. De relatie met de kringloopwinkels wordt geïntensiveerd.

De heer Bahlmann stelt voor het ABS grondstoffenstraat of recyclestraat te noemen.

De heer Van Santen noemt het mentaliteitsprobleem en zegt dat zeker bij de jeugd begonnen moet worden. Er zijn veel inwoners in Gorinchem die op dit gebied al goed hun best doen. Hij noemt het probleem van luiers. Hij mist in de presentatie inzicht in de investeringen die nodig zijn. Hoe kan voorkomen worden dat mensen in financieel opzicht gestraft worden terwijl zij al hun best doen op dit gebied. Hoe verhoudt zich de situatie in Gorinchem tot die in andere vergelijkbare gemeenten. Hoe is bijplaatsing te voorkomen als een pasje niet werkt. Wordt er ook een signaal gegeven als een container vol is?

De heer Van de Brule zegt dat afvaleducatie belangrijk is. Daar moet op ingezet worden. Duurzaam leven en afval scheiden wordt ook leuk gemaakt door acties. Veel inwoners doen het zeker goed. Diftar is een methode om het juist goedkoper te maken voor de mensen die het nu al goed doen. De duurzaam levende mensen worden nu juist gestraft door het huidige systeem. Desgevraagd zegt hij dat alle inwoners wel bijdragen aan de investering. Er wordt nu meer geïnvesteerd in techniek waardoor er minder restafval is en daardoor zal het tarief in de hand gehouden kunnen worden.

De heer Van Willigen zegt dat de heer Van de Brule op zondag eens door Gorinchem Oost moet rijden want daar zijn veel bijplaatsingen. Hij vraagt aandacht voor gerichte controle en handhaving. Er lijkt een einde te komen aan het draagvlak voor meldingen.
Er zijn mensen die er een rommeltje van maken.

Wethouder Van der Geest zegt zich hiervan bewust te zijn. Gelukkig is het een klein deel van de stad waar sprake is van bijplaatsingen. Het is zeker een mentaliteitskwestie. Er is al intensivering met boa's, maar de mogelijkheden zijn beperkt. Mensen moeten elkaar ook aanspreken.

In de chat wordt door verschillende raadsleden opgemerkt dat het probleem in veel wijken in de stad speelt.

De heer Van Willigen vraagt hier een speerpunt van te maken.

De heer Van de Brule vervolgt zijn beantwoording. Er zal een techniek ingebouwd worden waardoor er een signaal gegeven wordt als een container vol is en als er een storing is.

De heer Van Breemen noemt de meldingen die gedaan worden en het feit dat mensen het idee hebben dat er niets aan gedaan wordt. Die service vraagt om verbetering.

De heer Van de Brule licht toe dat als er een bijplaatsing staat bij een ondergrondse container dit een groot probleem is. Noodgedwongen moeten de bijplaatsingen meerdere keren per week weggehaald worden. Nu moet de boa ingeschakeld worden voordat de opruimploeg komt en daarna de vuilniswagen. De handhaving is aan de gemeente en Waardlanden wil ook dat er acuut gereageerd wordt op bijplaatsingen. Dit zal op een andere manier georganiseerd moeten worden.

De heer Van Breemen vraagt aandacht voor de opvolging van meldingen. Hij hoort niets terug op een melding als hij doorgeeft dat er bedrijfsafval gestort wordt. Dat demotiveert mensen.

De heer Van de Brule antwoordt dat Waardlanden op dit moment nog niet veel hiermee kan. Het is belangrijk om dit soort zaken bij de bron aan te pakken.

Wethouder Van der Geest verwijst naar de motie *schone straten* en de acties die hierop gevolgd zijn. Het is niet voor niets dat stap 1 inhoudt intensivering van handhaving. Er zullen overigens altijd mensen zijn die misbruik maken van het systeem.

De voorzitter stelt vast dat op 17 juni een B&A is voorzien en vervolgens besluitvorming in de raadsvergadering. Zij begrijpt dat dit een nijpend probleem is dat opgelost moet worden.

Mevrouw Van Oversteeg bedankt voor de presentatie en de gloedvolle beantwoording van vragen door de heer Van de Brule. Zij noemt het afsluiten van een aantal voorzieningen en het aanleveren van tuinafval. Zou dat wat praktisch ingevuld kunnen worden. Met betrekking tot luiers en incontinentiemateriaal vraagt zij naar de mogelijkheid van een aantal malen gratis storten. Zij is erg enthousiast over het streven naar circulariteit.

De heer Van de Brule zegt dat mensen die met een kleine hoeveelheid naar het ABS komen niet hoeven te betalen. Het incontinentiemateriaal is in veel gemeenten in discussie. De meeste gemeenten treffen hiervoor geen voorzieningen; enkele gemeenten compenseren mensen met een chronische ziekte. Er wordt niet voor gekozen om dit materiaal gescheiden in te nemen.

De heer Oostrum geeft complimenten voor de strategienota en de wijze van beantwoording. Hij verwijst naar een artikel in de pers over het feit dat mensen met hogere inkomens gemakkelijker duurzaam kunnen leven en dat mensen met lagere inkomens meer afval zouden hebben. Hij vraagt of onderzoeken daarover bekend zijn.

De heer Van de Brule zegt dat in gemeenten waar mensen rijker zijn de hoeveelheid afval toeneemt. Ook op dit punt is voorlichting van groot belang, mogelijk via andere vormen van communicatie. Afval wordt overigens steeds meer een sociale wetenschap.

De heer Oostrum vraagt rekening te houden in de communicatie met mensen die laaggeletterd zijn.

De heer Van Santen vraagt of als het pasjessysteem wordt ingevoerd het niet zo is dat dit een groot deel van het probleem oplost.

De heer Van de Brule zegt dat het afvaltoerisme wel opgelost wordt maar het lost niet alle problemen op. Er zijn ook andere prikkels nodig.

De heer Van Willigen sluit zich aan bij de uitgesproken complimenten. De stukken zijn ook goed leesbaar. Hij vraagt aandacht voor de uitkomsten van de enquête en de verschillen tussen gemeenten. Is er ook samenhang met de aanpak van AVRI?

De heer Van de Brule antwoordt dat een uitsplitsing naar gemeente beschikbaar is maar er zijn geen significante verschillen aangetroffen. Er is zeker gekeken naar de werkwijze bij de AVRI; het is daar goed georganiseerd en men heeft van schoonheidsfoutjes geleerd.

De voorzitter stelt vast dat er geen vragen meer zijn. Zij bedankt de heer van de Brule voor de beantwoording van de vele vragen. Op 17 juni is er een B&A sessie over dit onderwerp en op 24 juni is de besluitvorming in de raadsvergadering voorzien.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.